

Актуальні питання діяльності спеціалізованих навчальних закладів резервного спорту

*Львівське державне училище фізичної культури (м. Львів)
Львівський державний університет фізичної культури (м. Львів)

Постановка наукової проблеми. Важливою умовою ефективного й результативного функціонування системи вітчизняного спорту вищих досягнень є належний розвиток резервного та дитячо-юнацького спорту.

За останні кілька років істотно активізувалася увага органів державного управління до системи фізичного виховання школярів і студентів, до діяльності дитячо-юнацьких спортивних шкіл, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів олімпійської підготовки, навчальних закладів резервного спорту тощо. Водночас варто наголосити на Указі Президента України “Про деякі заходи щодо вдосконалення системи фізичного виховання дітей та молоді у навчальних закладах і розвиток дитячо-юнацького спорту України” (2009), Постанові Кабінету Міністрів України № 993 від 05.11.2008 “Про затвердження Положення про дитячо-юнацьку спортивну школу” та нещодавно затверджених галузевих положеннях і наказах, які регламентують діяльність дитячо-юнацьких спортивних шкіл, визначають їх категорійність, штатні розписи, нормативи чисельності працівників і т. ін.

Разом із тим недостатньо розробленими сьогодні є наукові дослідження з питань організації, методології діяльності, оптимізації мережі, змісту й програм діяльності закладів резервного та дитячо-юнацького спорту.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Зазначимо, що зі становленням та розвитком системи спорту в Україні як незалежній, самостійній державі зазнали істотних змін механізми організаційного, управлінського, матеріально-технічного, фінансового, кадрового забезпечення, теоретико-методичного забезпечення розвитку дитячо-юнацького та резервного спорту. При цьому наукові здобутки вітчизняних учених радянського періоду, які активно працювали в цій галузі (Б. А. Ашмарин, В. К. Бальсевич, В. Н. Волков, А. А. Гужаловський, Л. П. Матвеев, В. П. Філін, Н. А. Фомін та ін.), безперечно, не втратили своєї наукової цінності. Відзначимо також фундаментальні праці сучасних українських теоретиків: М. М. Булатової, Л. В. Волкова, О. Ц. Демінського, Т. Ю. Круцевич, Г. М. Максименка, В. М. Платонова, Л. П. Сергієнка та ін.

Окремі аспекти діяльності закладів резервного й дитячо-юнацького спорту вивчали Мирослав Герцик, Іван Приходько, Світлана Левадня, Галина Путятіна, Оксана Шинкарук та ін. [1–6]. Виокремимо й дисертаційні роботи, які стосуються певних ділянок діяльності навчальних спортивних закладів системи резервного спорту [7–9].

Водночас зауважимо, що таких праць украй мало, зважаючи на інтестивність змін у різних сферах системозабезпечення дитячо-юнацького та резервного спорту в Україні.

Натомість зауважимо, що в останні десятиріччя з'явилися численні дисертаційні дослідження, російських та білоруських дослідників [10–19] та низка публікацій із цієї тематики в науково-методичних журналах та збірниках Російської Федерації [20–27].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано в рамках основної теми 1.1.3 “Історико-методологічні напрями розвитку фізичної культури та спорту в Україні у ХХ столітті” Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту (номер державної реєстрації 0106 У 012605).

Методи дослідження. Дослідження виконано на теоретико-аналітичному рівні. Основним дослідницьким методом був порівняльний аналіз.

Завдання дослідження – проаналізувати діяльність спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як значиться в Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту: “Система резервного спорту забезпечує підготовку спортсменів, які закінчили спортивні школи і мають реальні можливості для досягнення високих результатів міжнародного рівня та успішної участі у Всесвітніх студентських іграх. Ця система об’єднує спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, спортивні команди міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, АР Крим, областей, міст, Києва і Севастополя, а також товариств, федерацій” [28].

У нашій роботі ми торкнемося діяльності спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю (далі – навчальний спортивний заклад).

1. Загальна інформація

На сьогодні в Україні функціонує 18 спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю, серед них – дев’ять училищ фізичної культури, три училища олімпійського резерву, чотири ліцеї-інтернати спортивного профілю, дві загальноосвітні школи-інтернати спортивного профілю. За географічною ознакою сім закладів – на сході України (м. Харків – 3, Дніпропетровськ, Донецьк, Луганськ), п’ять – у центрі країни (м. Київ і Київська обл.), три – на півдні (Херсон, Миколаїв, Сімферополь), три – на заході (м. Львів, Рівненська обл. – 2). За відомчою належністю: училища фізичної культури та ліцеї-інтернати спортивного профілю (13 закладів) підпорядковані місцевим органам управління освітою й, відповідно, Міністерству освіти і науки України; училища олімпійського резерву та школи-інтернати спортивного профілю (п’ять закладів) – органам управління фізичною культурою і спортом.

У зазначених навчальних закладах 35 видами спорту займаються 5,4 тис. перспективних спортсменів. У розрізі індивідуальних літніх олімпійських видів спорту ситуація виглядає так (табл. 1).

Таблиця 1

Індивідуальні літні олімпійські види

Вид спорту	Кількість відділень	Спортсменів	Вид спорту	Кількість відділень	Спортсменів
Легка атлетика	15	746	Фехтування	3	120
Боротьба вільна	9	331	Стрільба з лука	3	52
Плавання	7	294	Стрільба кульова	2	49
Веслування на байдарках і каное	8	236	Синхронне плавання	2	45
Важка атлетика	8	207	Гімнастика художня	3	40
Боротьба греко-римська	9	184	Стрибки у воду	2	35
Веслування академічне	4	184	Акробатика спортивна	2	28
Гімнастика спортивна	8	180	Стрибки на батуті	2	24
Бокс	9	159	Вітрильний спорт	1	13
Дзюдо	7	145	Сучасне п’ятиборство	1	12
Велоспорт	7	142	Триатлон	1	5
Разом				113	3231

У розрізі ігрових олімпійських видів спорту (табл. 2).

Таблиця 2

Ігрові олімпійські види спорту

Вид спорту	Кількість відділень	Спортсменів	Вид спорту	Кількість відділень	Спортсменів
Футбол	13	855	Водне поло	2	83
Волейбол	8	279	Настільний теніс	3	40
Гандбол	6	236	Хокей на траві	1	18

Баскетбол	7	210	Бадмінтон	1	17
Разом				41	1738

У розрізі зимових олімпійських видів спорту (табл. 3).

Таблиця 3

Зимові олімпійські види спорту

Вид спорту	Кількість відділень	Спортсменів
Лижні гонки	3	50
Біатлон	2	40
Санний спорт	1	14
Шорт-трек	1	11
Фристайл	1	8
Разом	8	123

У 13 навчальних спортивних закладах існує додатковий контингент учнів, до якого зараховано 287 осіб, котрі займаються тими видами спорту, що не ввійшли в план спортивної спеціалізації.

Свою діяльність навчальні спортивні заклади здійснюють відповідно до Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю № 2061, яке затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 5 листопада 1999 р. Згідно з цим положенням навчальні спортивні заклади є складовою частиною системи освіти України й мають за мету підготовку спортсменів високої кваліфікації – резерву до національних збірних команд із відповідних видів спорту. Види спорту (спортивна спеціалізація), із яких провадиться підготовка спортсменів у навчальних спортивних закладах, затверджуються спільним наказом Міністерства освіти і науки України та Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, як правило, на олімпійський цикл.

Основні завдання навчальних спортивних закладів:

- пошук і відбір спортивно обдарованих дітей та молоді;
- організація інтенсивного й високоефективного навчально-тренувального процесу, забезпечення участі учнів і студентів у змаганнях;
- створення учням та студентам сприятливих умов для поєднання інтенсивних тренувань із навчанням, відпочинком, відновленням сил і енергії;
- підготовка спортсменів, які здатні успішно виступати на престижних міжнародних змаганнях;
- запровадження системи неперервної та ступеневої освіти для обдарованих і висококваліфікованих спортсменів;
- проведення профорієнтаційної роботи зі спортивною молоддю.

Для виконання своїх основних завдань навчальні спортивні заклади організовують з учнями та студентами навчально-тренувальні заняття відповідно до типових навчальних планів із видів спорту, які затверджуються Міністерством освіти і науки України та Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту, проводять навчально-тренувальні збори, беруть участь у централізованих навчально-тренувальних зборах збірних команд України різних вікових груп, всеукраїнських і міжнародних змаганнях, у тому числі й за кордоном, створюють спортивно-оздоровчі табори.

Спортивні відділення навчальних спортивних закладів можуть бути базовими для комплектування й підготовки збірних команд України різних вікових груп для участі в міжнародних змаганнях: чемпіонатах світу та Європи, європейських молодіжних олімпійських фестивалях, всесвітніх гімназіадах, юнацьких олімпійських іграх тощо.

Навчальні спортивні заклади можуть входити до інших навчальних закладів або утворювати з іншими навчальними закладами, спортивними організаціями навчальні, навчально-наукові, спортивні комплекси для організації неперервної ступеневої освіти та підготовки спортсменів вищих категорій.

Учнівський склад загальноосвітніх спеціалізованих навчальних спортивних закладів комплектується зі спортивно обдарованих дітей, підлітків, які проживають переважно в цьому регіоні та пройшли попередню підготовку в дитячо-юнацьких спортивних школах (ДЮСШ), спеціалізованих дитячо-юнацьких школах олімпійського резерву (СДЮШОР), інших дитячо-юнацьких спортивних закладах. Студентський склад училищ спортивного профілю (училищ фізичної культури та олімпійського резерву) комплектується з числа обдарованих спортсменів, які є зазвичай в резерві, кандидатами або членами національних збірних команд України. Усі питання прийому до навчальних

спортивних закладів вирішує приймальна комісія закладу, до складу якої входять провідні фахівці території, на якій розміщено заклад.

2. З історії питання

Перші загальноосвітні школи-інтернати спортивного профілю в Радянському Союзі з'явилися в 1966 р. Цього ж року в Україні у м. Києві створено Республіканську загальноосвітню школу-інтернат спортивного профілю, яка підпорядковувалася безпосередньо Міністерству народної освіти УРСР. У 1971 р. створено обласні загальноосвітні школи-інтернати спортивного профілю у містах Харкові, Львові, Ворошиловграді (тепер Луганськ), потім у Дніпропетровську, Києві (міське), Броварах, Миколаєві, Харкові (№ 2), Херсоні тощо.

Практика роботи спортінтернатів у часи Радянського Союзу показала, що основним недоліком у їхній діяльності було те, що після закінчення загальноосвітньої школи переважна більшість перспективних спортсменів губилася в перехідний період від юнацького до молодіжного та дорослого спорту: хтось унаслідок особливостей свого біологічного розвитку, хтось через побутові чи життєві обставини, хтось, вступивши на навчання до вищих навчальних закладів. Жоден вищий навчальний заклад, у тому числі фізкультурного профілю, не мав тих умов, необхідних для підготовки спортсменів високої кваліфікації, які були в спортінтернатах (інтернування, посилене п'ятиразове харчування, режим навчання, погоджений із завданнями тренувального процесу, потрібне й достатнє асигнування на спортивну підготовку, участь у навчально-тренувальних зборах і змаганнях, наявність кваліфікованих тренерських кадрів тощо). Тому відповідно до Постанови Ради Міністрів СРСР від 25 березня 1986 р. № 382 “Про заходи з підготовки радянських спортсменів до Олімпійських Ігор 1988 і 1992 років” зроблено першу спробу внести зміни у діяльність спортінтернатів, і їх переводять на дванадцятирічний термін навчання. Спільним наказом Міністерства освіти СРСР і Державного комітету СРСР з фізичної культури і спорту від 6 серпня 1986 р. № 175/520 затверджується нове Положення про середню загальноосвітню школу-інтернат спортивного профілю, за яким випускникам шкіл такого типу надається кваліфікація за професією й видається диплом про середню спеціальну освіту. Поруч із загальноосвітніми предметами в навчальний план вводять спеціальні дисципліни: лікарський контроль, гігієну й спортивний масаж, основи спортивного тренування, психологію, педагогіку, тренерську практику тощо. Далі на виконання Постанови Ради Міністрів СРСР від 5 грудня 1988 р. № 1385 спільним наказом Державного комітету СРСР з народної освіти та Державного комітету СРСР з фізичної культури і спорту від 27 січня 1989 р. за № 48/36 загальноосвітні школи-інтернати спортивного профілю реорганізуються в училища олімпійського резерву. Наказом Держкомспорту СРСР та Держкомосвіти СРСР від 7 червня 1989 р. за № 232/469 було затверджено Положення про училище олімпійського резерву, відповідно до якого ці навчальні заклади стають середніми спеціальними закладами, покликаними забезпечувати підготовку кваліфікованих фахівців зі спорту та кандидатів у збірні команди країни. За училищами зберігається порядок їх підпорядкування, фінансування та матеріально-технічного забезпечення, тодішня наповнюваність класів, умови оплати праці керівних, педагогічних та інших працівників, а також чинні умови матеріального забезпечення учнів. Термін навчання в училищах було збільшено до шести років: чотири роки – в загальноосвітній школі-інтернаті, яка стала складовою частиною училища, і два роки – безпосередньо в училищі для здобуття кваліфікації “Тренер зі спорту” за спеціальністю “Фізична культура”. Термін навчання членів збірної команди СРСР міг бути продовжений. Випускників училищ, які отримували диплом про середню спеціальну освіту, могли зараховувати на другий курс інститутів фізичної культури за співбесідою (лист Держкомспорту СРСР від 08.05.1990 р. № ВВ-42/1350).

За наказом Міністерства освіти України від 16 червня 1992 р. № 42 училища олімпійського резерву системи освіти України перейменували в училища фізичної культури, а за наказом від 27 листопада 1992 р. № 197 затверджується Тимчасове положення про вище училище фізичної культури. Відповідно до цього Положення училище фізичної культури стає вищим навчально-виховним закладом I рівня акредитації, яке забезпечує підготовку кадрів за спеціальністю “Фізична культура” з наданням кваліфікації молодшого спеціаліста “Тренер зі спорту” і готує спортивний резерв збірним командам України. На правах структурного підрозділу до складу училища входить загальноосвітня школа другого й третього ступенів (основна та старша). Училище забезпечує цілорічні заняття з різних видів спорту відповідно до навчальних планів, за ним знову ж таки зберігається встановлений порядок матеріально-технічного забезпечення, умови оплати праці керівних, педагогічних та інших працівників, чинні умови матеріального забезпечення учнів. І, врешті, Постановою Кабінету Мініс-

трів України від 5 листопада 1999 р. № 2061 затверджено чинне до сьогодні Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю.

Відповідно до цього положення і Законів України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, “Про загальну середню освіту” та Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 20 січня 1998 р. № 65 училища фізичної культури увійшли в систему вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації, зберігши у своїй структурі загальноосвітні школи-інтернати спортивного профілю. Такі підходи дали змогу утримувати перспективних спортсменів в умовах інтернування (фактично постійного навчально-тренувального збору без відриву від навчання) впродовж 7–8 років, вирішити давню проблему радянського дитячо-юнацького спорту, замкнути систему підготовки від спортсмена-розрядника до члена національної й олімпійської збірної команди України. Так, серед 245 учасників XXVIII Олімпійських ігор у м. Афінах 115 (47 %) пройшли підготовку в навчальних спортивних закладах, 46 % медалістів і 66 % олімпійських чемпіонів є випускниками цих навчальних закладів.

3. Проблеми діяльності

1. В Україні не відпрацьована система резервного олімпійського спорту. В роботі структур, які займаються підготовкою резерву до збірних команд України (ДЮСШ, СДЮШОР, навчальні спортивні заклади, ШВСМ), мають місце дублювання та підміна функцій, а повсякчас і конфлікт інтересів, не розмежовані завдання, не визначені рівні підготовки і не відлагоджена система передачі перспективних спортсменів з одного рівня підготовки на інший. Компетентні органи не відстежують оптимального співвідношення спортсменів, які в навчальних спортивних закладах спеціалізуються в різних видах спорту, належать до різних вікових груп тощо, не складені списки перспективних молодих спортсменів та базових осередків із підготовки до різноманітних офіційних молодіжних та юнацьких міжнародних змагань, кількість яких постійно зростає: чемпіонатів та кубків Європи, світу, європейських молодіжних олімпійських фестивалів, всесвітніх гімназій, юнацьких олімпійських ігор. Кількість спортсменів – представників “медалоємних” олімпійських видів спорту, які займаються в навчальних спортивних закладах, є недостатньою. Так, зокрема, з плавання (32 види олімпійської програми) у цій формі підготовки резерву залучено 294 особи, веслування академічного (14 видів) – 184, боксу (12) – 159, дзюдо (14) – 145, велоспорту (16) – 142, фехтування (10) – 120, стрільби кульової (11) – 49, бадмінтону (5) – 17, вітрильного спорту (11) – 13, тхеквондо (8), тенісу (4) – жодного. Кількісний склад окремих навчальних спортивних закладів не виправдано розпорошується й не дає змоги провадити багаторічну роботу з підготовки перспективних спортсменів – резерву до національних збірних команд України. Зокрема, як можна організувати системну роботу, коли відділення боксу, дзюдо, гімнастики художньої, боротьби греко-римської, фристайлу в Миколаївському училищі фізичної культури, боксу, велоспорту в Луганському, боксу в Березнівському ліцеї-інтернаті спортивного профілю, лижних гонок у Київському обласному ліцеї-інтернаті фізичної культури і спорту, шорт-треку в Харківському обласному вищому училищі фізичної культури і спорту нараховують по 4–10 осіб. Невиправдано мало відділень із зимових видів спорту – їх на всю країну лише вісім із контингентом 123 особи.

2. Українська застаріло науково-методичне забезпечення підготовки спортсменів в умовах навчальних спортивних закладів: навчальні програми, плани багаторічної підготовки, методичні рекомендації, відсутні інноваційні підходи та технології. Немає програм навчання та системи підвищення кваліфікації вчительсько-тренерського складу. Немає тісного зв'язку з тренерським складом збірних команд України, державними тренерами з видів спорту, науково-дослідними та методичними установами Міністерства сім'ї, молоді та спорту. Не налагоджено обміну досвідом роботи та вивчення іноземного досвіду.

3. Нагальну увагу варто звернути на вдосконалення нормативної бази діяльності навчальних спортивних закладів. Положення про спеціалізований навчальний заклад спортивного профілю, затверджене 1999 року до прийняття Закону України “Про вищу освіту” (січень 2002 р.), потребує змін, доповнень і детальнішого трактування. Уже в Положенні про училище олімпійського резерву та Тимчасовому положенні про вище училище фізичної культури закладено певний юридичний прецедент, коли училища фізичної культури й олімпійського резерву стали своєрідним симбіозом вищого та загальноосвітнього навчальних закладів. Щодо підготовки спортсменів – це ідеальна форма неперервної ступеневої освіти для перспективних атлетів з урахуванням того, що абсолютна більшість училищ працює у складі навчально-наукових комплексів при вищих навчальних закладах

III–IV рівнів акредитації. З погляду чинної нормативної бази в галузі освіти це вимагає юридичного вирішення. У зв'язку з майбутньою реформою вищої освіти у світлі положень Болонського процесу вже сьогодні доцільно шукати місце і для навчальних спортивних закладів. На початку це могла б бути форма професійних коледжів зі здобуттям випускниками кваліфікації молодшого спеціаліста з урахуванням специфіки роботи навчальних спортивних закладів і подовженим терміном навчання в три роки.

У країні не затверджені державні стандарти вищої освіти з підготовки молодших спеціалістів “Фізичного виховання, спорту і здоров'я людини”, зокрема освітньо-професійні програми підготовки фахівців, освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників, кваліфікації спеціальності “фізичне виховання” тощо. Відсутнє науково-методичне забезпечення навчального процесу за спеціальністю: немає підручників, посібників, інших дидактичних матеріалів, методичних розробок. Потребує деталізації та вдосконалення система профільного навчання в загальноосвітніх навчальних спортивних закладах.

4. Вимагають поновлення нормативні документи матеріального забезпечення учнів і студентів. Зокрема, існує нагальна проблема з організацією харчування учнів та студентів в умовах ідалень навчальних спортивних закладів. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2004 р. № 1591 “Про затвердження норм харчування у навчальних та оздоровчих закладах” (додаток 5) передбачає розподіл харчування за енерговитратами тільки для представників семи видів спорту, тоді як у практиці роботи навчальних спортивних закладів є 35 видів. Відсутнє тлумачення термінів “легка вагова категорія”, “середня вагова категорія”, “важка вагова категорія”. Не розроблене положення про порядок забезпечення учнів і студентів табельною спортивною, змагальною формою, спортивним інвентарем відповідно до сучасних вимог підготовки спортсменів в окремих видах спорту та вимог міжнародних спортивних федерацій. Не затверджені типові штати спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю. У практиці роботи навчальні спортивні заклади користуються типовими штатами загальноосвітніх шкіл-інтернатів, затверджених у 70-х роках минулого століття, та штатними одиницями, доведеними до закладів (тоді – загальноосвітніх шкіл-інтернатів спортивного профілю) ще в радянський період. Закладено певні суперечності в порядок стипендіального забезпечення учнів училищ фізичної культури, а питання стипендіального забезпечення учнів загальноосвітніх навчальних спортивних закладів за прикладом середніх спеціальних музичних шкіл-інтернатів та середніх художніх шкіл не вирішено в принципі.

5. Кардинального покращення вимагає матеріально-технічна база навчальних спортивних закладів. Сьогодні жоден заклад, за винятком хіба що Республіканського вищого училища фізичної культури, не забезпечений спортивною базою відповідно до його спортивної спеціалізації. На часі прийняття окремої державної програми “Спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю”.

Висновок. Отже, проблема узагальнювального аналізу діяльності спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю є на сьогодні вкрай актуальною. Вважаємо, що нагромадження відповідного фактологічного матеріалу, ступінь зрілості цього питання дають змогу виважено й науково обгрунтовано охарактеризувати особливості, тенденції розвитку й розкрити подальші перспективні шляхи функціонування цих унікальних закладів резервного спорту в сучасних умовах.

Перспективи подальших наукових розвідок у цьому напрямі очевидні й мають широке поле для дослідників, зокрема тих, які вивчають розвиток окремих видів спорту в системі дитячо-юнацького та резервного спорту, в розрізі окремих регіонів України, навчальних закладів інших типів, функціонування збірних команд, специфіку підготовки до юнацьких Олімпійських ігор, передовий міжнародний досвід.

Література

1. Герцик М. С. Вступ до спеціальностей галузі “Фізичне виховання і спорт” : підручник / М. С. Герцик, О. М. Вацеба. – Х. : ОВС, 2005. – 240 с.
2. Запорожанов В. А. Система отбора (селекции) – важнейший фактор формирования резерва для олимпийской подготовки / В. А. Запорожанов, А. И. Кузьмин, В. Ф. Дьяченко // Совр. олимп. спорт. – Киев : [б. и.], 1993. – С. 136–138.
3. Приходько І. І. Училища фізичної культури в системі підготовки спортивних резервів / Іван Приходько, Світлана Левадня // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л. : [б. в.], 2008. – Вип. 12, т. 1. – С. 265–269.
4. Пуятіна Г. Н. История становления и развития спортивных школ в Украине (1930–1990) / Галина Пуятіна // Слобожан. наук.-спорт. вісн. – Харьков : ХДАФК, 2006. – № 10. – С. 203–206.

5. Путьятіна Г. М. Аналіз напрямків удосконалення діяльності спортивних шкіл / Галина Миколаївна Путьятіна // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Л. : [б. в.], 2007. – Вип. 11, т. 5. – С. 314–317.
6. Шинкарук О. Формування погляду на розвиток дитячо-юнацького спорту шляхом аналізу діяльності спортивних шкіл за 1996–2003 рр. / О. Шинкарук // Теорія і методика фіз. вих. і спорту. – 2004. – № 2. – С. 65–69.
7. Артышевский В. Н. Обоснование путей совершенствования системы информационно-педагогического обеспечения тренеров ДЮСШ Украинской ССР : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В. Н. Артышевский. – Киев, 1981. – 24 с.
8. Михайлишин Г. Й. Формування професійних умінь майбутніх учителів у системі виховної роботи вищих навчальних закладів фізичного виховання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Галина Йосипівна Михайлишин ; Ін-т вищої освіти АПН України. – К., 2006. – 20 с.
9. Путьятіна Г. М. Організаційні аспекти оптимізації діяльності спортивних шкіл на основі програмно-цільового управління : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 / Галина Миколаївна Путьятіна ; Харків. держ. акад. фіз. культури і спорту. – Х., 2008. – 21 с.
10. Асеев В. В. Организационно-методические основы совершенствования учебного процесса в училищах олимпийского резерва : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / В. В. Асеев ; РГАФК. – М., 1997. – 30 с.
11. Воронкова Т. И. Содержание учебно-профессиональной деятельности учащихся училищ олимпийского резерва в процессе педагогической практики : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Татьяна Ивановна Воронкова. – М., 2000. – 156 с.
12. Карнаухов Г. З. Структура и содержание педагогической практики в системе среднего специального физкультурного образования : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / Г. З. Карнаухов. – М., 1998. – 24 с.
13. Кирюхина Л. Н. Проективная деятельность преподавателя в системе обучения и воспитания училищ олимпийского резерва : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Людмила Николаевна Кирюхина. – М., 1999. – 159 с.
14. Комарова М. И. Методика и организация отбора в училищах олимпийского резерва : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / М. И. Комарова ; СПбНИИФК. – СПб., 1999. – 21 с.
15. Мусакаев М. Б. Управление развитием среднего специального образовательного учреждения физической культуры : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.01 / Мидхат Биктимирович Мусакаев ; УГАФК. – Челябинск, 2001. – 23 с.
16. Федоров А. А. Пути совершенствования теоретико-профессиональной подготовки в условиях специфических форм обучения в системе училищ олимпийского резерва : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / А. А. Федоров ; РГАФК. – М., 1999. – 24 с.
17. Холодов Ж. К. Технология теоретической профессиональной подготовки в системе специального физкультурного образования : автореф. дисс. ... д-ра пед. наук / Ж. К. Холодов. – М., 1996. – 42 с.
18. Шинкарь С. С. Организационно-педагогические основы системы подготовки гимнастов высокой квалификации в условиях училища олимпийского резерва : автореф. дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Сергей Сергеевич Шинкарь ; Акад. физ. воспитания и спорта Республики Беларусь. – Минск, 1994. – 19 с.
19. Шищенко Г. А. Педагогические условия формирования профессиональной направленности студентов колледжа физической культуры : автореф. дисс. ... канд. пед. наук / Г. А. Шищенко ; УГАФК. – Челябинск, 1999. – 24 с.
20. Барахсанова Е. А. Технология разработки учебно-методического комплекса в системе детско-юношеского спорта / Е. А. Барахсанова, В. П. Барахсанов // Физ. культура : науч.-метод. журн. – 2003. – № 2.
21. Германов Г. Н. Проектирование тренировочных заданий в учебных программах для ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ, УОР / Г. Н. Германов, В. Г. Никитушкин // Физ. культура : науч.-метод. журн. – 2006. – № 2.
22. Мелихова Т. М. Проблема подготовки спортивного резерва / Т. М. Мелихова // Теория и практика физ. культуры. – 2000. – № 4. – С. 35–37.
23. Сахиуллин А. А. Колледж физической культуры и олимпийского резерва – стратегическая модель отраслевого учреждения среднего профессионального образования / А. А. Сахиуллин // Теория и практика физ. культуры. – 2005. – № 12.
24. Сахиуллин А. А. Сравнительный анализ эффективности спортивно-педагогического совершенствования в училищах олимпийского резерва и техникумах физической культуры / А. А. Сахиуллин // Физ. культура : науч.-метод. журн. – 2005. – № 6.
25. Скворцов Г. И. Педагогическое управление в стратегии допрофессиональной подготовки учащихся-спортсменов : монография / Г. И. Скворцов. – М. : Науч.-изд. центр “Теория и практика физической культуры и спорта”, 2005. – 239 с.
26. Состояние и перспективы развития училищ олимпийского резерва по подготовке высококвалифицированных спортсменов и специалистов спорта в сложившихся социально-экономических условиях : материалы Всерос. семинара-совещ. директоров уч-щ олимп. резерва и рук. органов гос. упр. физ.

- культуры и спортом субъектов Росс. Федерации, 21–22 апр. 1998 г. / Гос. ком. Росс. Федерации по физ. культуре и туризму. – М., [1998]. – 48 с.
27. Холодов Ж. К. Проектирование организационных, методических и содержательных основ учебного процесса в училищах олимпийского резерва : Междунар. науч.-практ. конф. / Ж. К. Холодов, В. С. Кузнецов, Л. Н. Кирюхина, Т. И. Воронкова. – Ижевск, 1999. – С. 192–194.
28. Національна доктрина розвитку фізичної культури і спорту. – К., 2004. – С. 10.

Анотації

У статті проаналізовано діяльність спеціалізованих навчальних закладів спортивного профілю України в сучасних умовах.

Ключові слова: спеціалізовані навчальні заклади спортивного профілю, резервний спорт, дитячо-юнацький спорт.

Stepan Rodak, Oksana Vatsaba. Актуальные вопросы деятельности специализированных учебных заведений резервного спорта. В статье проанализирована деятельность специализированных учебных заведений спортивного профиля Украины в современных условиях.

Ключевые слова: специализированные учебные заведения спортивного профиля, резервный спорт, детско-юношеский спорт.

Stepan Rodak, Oksana Vatsaba. Issues of Current Activities of the Specialized Educational Establishments Backup Sport. Article reviewed the activities of the specialized schools of the athletic profile in Ukraine today.

Key words: education sports profile, backup sport, children's and youth sport.